

s. 200 Wikariak J. Wikarjak J.

Mimo wykazanych uchybień podręcznik spełnia wymagania, jakie stawia się tego typu opracowaniom. Jest jednym z lepszych, używanych do nauki języka łacińskiego na wydziałach teologicznych. Wyróżnia się wśród już istniejących, takich jak: *Roma Christiana* Leokadii Małunowiczówny (Lublin 1961), *Rudimenta latinitatis ecclesiasticae* Elżbiety Roguszczyk (Kraków 1997), *Fides et litterae* Jerzego Andrzeja Wojtczaka (Warszawa 1998). Autorka podręcznika i wspomnianych ćwiczeń niewątpliwie ujawnia swój wybitny talent pedagogiczny.

Pro universis bonis ex eo libro fluentibus maximas gratias Reverendissimae Actrici toto corde agimus.

Alicja Narecka

Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych KUL

Sentencje łacińskie, wybór i opracowanie Jerzy Syjud, Katowice: Videograf II 2003, ss. 208.

W estetycznej, przyciągającej wzrok szacie graficznej ukazała się kolejna pozycja przedstawiająca bogactwo nieprzemijających i ciągle żywych myśli łacińskiego antyku. Znane wcześniejsze zbiory sentencji, np. Cz. Jędraszko, *Łacina na co dzień* (Warszawa 1968, 1988⁷); M. Korolko, *Thesaurus. Skarbiec łacińskich sentencji, przysłów i powiedzeń w literaturze polskiej* (Warszawa 1997, 2004²); S. Kalinkowski, *Aurea dicta. Złote słowa. Słynne łacińskie sentencje, przysłowia i powiedzenia* (Warszawa 1993; 2. wyd., uzupełnione i rozszerzone, Warszawa 1997); *Przysłowia łacińskie*, wybór dokonany przez Agatona Toczyłowskiego, przy udziale Jana Kulasińskiego (Wrocław 1997); *Anegdoty oraz sentencje łacińskie*, wybór i opracowanie Jarosław Jankowski (Toruń 2004), a także mniej znany *Словарь латинских крылатых слов*, ред. Ё. М. Боровский (Москва 1982) – to zbiory solidnie opracowane z należnym im pietyzmem.

Sentencje łacińskie, wybrane i opracowane przez J. Syjuda, mają przejrzysty podział tematyczny (podobnie jak u A. Toczyłowskiego). Traktują one o: bogactwie, człowieku, mądrości, moralności, naturze, nauce, obyczajach, polityce, prawie, sztuce, uczuciach, walce, wierze i życiu. Niewątpliwie taki podział ułatwia czytelnikowi szybkie dotarcie do poszukiwanej sentencji, sklasyfikowanej w odpowiednim dziale tematycznym. Każda z nich opatrzona jest polskim tłumaczeniem, a niektórym towarzyszy jeszcze krótki komentarz, np.: *Ferunt summos fulmina montes*. Przekład: „Pioruny uderzają w najwyższe szczyty”. Komentarz ujęty w parantezę: „Bez względu na zajmowane stanowisko każdego może osiągnąć kara” (s. 121). Ze względu na słabą znajomość języka i literatury łacińskiej w polskim społeczeństwie takie objaśnienia są wręcz niezbędne. Z tego zadania Autor wywiązał się dobrze, albowiem zamieszczone komentarze są trafnie dobrane i sformułowane.

Choć pod względem edytorskim książka jest bardzo atrakcyjna (z ciekawie rozmieszczoną paginacją, przejrzystym podziałem tematycznym, ładną czcionką), zawiera jednak „imponująco” długą listę błędów. W ponad siedemdziesięciu sentencjach znajdujemy mniej lub bardziej znaczące potknięcia. Rzecz jasna obniżają one dydaktyczne walory zbioru, bo utrwalane w ten sposób błędy sięją więcej spustoszenia, niż przynoszą pożytku. Wymienię tylko niektóre mankamenty¹.

(1) Tak zwane „literówki”:

	<i>jest</i>	<i>winno być</i>
s. 10	lacatum	locatum
s. 20	james	fames
s. 53	Plalone, islis, senlire	Platone, istis, sentire
s. 82	mais	malis
s. 95	pipet	piget
s. 100	seretem	segetem
s. 106	musi samica	musis amica
s. 130	instruct or	instructor
s. 149	iurem	furem

(2) Błędna pisownia łączna:

	<i>jest</i>	<i>winno być</i>
s. 40	nonfemina	non femina
s. 43	quidquidfiat	quidquid fiat
s. 148	vimfacere	vim facere
s. 160	scriptaferunt	scripta ferunt
s. 170	demumfirma	demum firma

(3) Istotne zniekształcenia formy i brzmienia:

	<i>jest</i>	<i>winno być</i>
s. 107	infantio	infantibus (u Kwintylina)
s. 114	Aliena nobil, ostra plus alias placet.	Aliena nobis nostra plus aliis placent (u P. Syrusa)
s. 144	Herodem	heredem
s. 156	ignorantum	ignorantem
s. 159	exercerit	exerceat (u Cyclerona)
s. 168	Est gaudia procentem	Est gaudia prodentem voltum celare

¹ Sporządziłam pełną erratę, którą chętnie udostępnię Autorowi w przypadku kolejnego wydania zbioru.

multum celare. (u Horacego)
s. 183 fidelem fideles

Niech mi wolno będzie w tym miejscu przemówić językiem starożytnych Rzymian: *Non modo, care Auctor, ignorantia iuris nocet, sed etiam linguae Latinae, linguae nostrae, linguae Europaeorum, qui hanc linguam amamus et magna cum diligentia colimus et propagamus. Si eam propagamus, recte propagemus!*

Na koniec chciałabym pochwalić cenną inicjatywę związaną z ukazaniem się wyżej wymienionego wyboru sentencji, jaką jest „grosik dla dziecka” – przekazywany z każdego sprzedanego egzemplarza dla Fundacji Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej im. Św. Stanisława Kostki w Katowicach.

Alicja Narecka
Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych KUL